

Representantforslag nr. 103

(2007-2008)

fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen,
Elisabeth Røbekk Nørve og Bent Høie

Dokument nr. 8:103 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Elisabeth Røbekk Nørve og Bent Høie om vekst i havbruksnæringen

Til Stortinget

BAKGRUNN

Havbruksnæringen er en viktig næring for landet og en betydelig distriktsnæring. Eksporten av norsk sjømat har passert 35 mill. kroner, og havbruk står i dag for mer enn halvparten av eksporten. Det er viktig at næringen får gode forutsetninger for videre lønnsomhet og vekst. Gjennom en naturlig utvikling kan næringen forbli en av bærebjelkene for verdiskaping og arbeidsplasser langs hele kysten.

På grunn av den globale matvaresituasjonen fremover har Norge et ansvar for å bidra til å sikre den globale matvaretilførselen. Norge er en stor produsent av sjømat, og har kystarealer som gir grunnlag for å kunne bidra til verdens økende matvarebehov. Havbruksnæringen vil spille en rolle i den globale matsituasjonen i framtiden, og det er viktig at også norske aktører får ta del i dette. FNs matvareprogram ber om en dobling av havbruksproduksjonen innen 2030. Dersom Norge skal ta sin del av ansvaret for den globale mattilførselen, må norsk havbruksnæring sikres vekstmuligheter, det må gis anledning til å utnytte det potensialet som ligger i norsk havbruksnæring, og det må bidras til at næringen forblir økonomisk bærekraftig.

En stagnasjon i veksten vil ha konsekvenser for lønnsomheten i næringen. De norske sjømatbedriftene har investert store verdier i utvikling av de mest kommersielt lønnsomme markeder for sjømat. Den norske sjømatnæringen må ha en utvikling hvor en ivaretar Norges posisjon i disse markedene, og med

det opprettholde lønnsomheten i næringen. Alternativet er at disse markedene går tapt eller svekkes for norske bedrifter, og at det åpnes for at Norges konkurrenter overtar dem. Konsekvensen av dette vil være at produksjonskapasitet flyttes fra Norge til andre land.

Næringen reguleres av lov om akvakultur (akvakulturloven), og det kan med hjemmel i denne gis tillatelse (konsesjon) til å drive med fiskeoppdrett. Akvakulturloven gir hjemmel til å fastsette hvor mange konsesjoner som skal tildeles, hvilke krav det kan stilles til innholdet i tillatelsene og hvilke krav som skal stilles for klarering av lokaliteter.

Produksjonen med oppdrett av laks og ørret er regulert med en ordning med såkalt maksimalt tillatt biomasse (MTB) per konsesjon. Dette er en begrensning som angir et klart tak for virksomhetens vekst. Forskrift om tillatelse til akvakultur for laks, ørret og regnbueørret (laksetildelingsforskriften) definerer i § 4 nr. 3 biomasse som den til enhver tid stående mengde av levende fisk (målt i kilo eller tonn). Ordningen med maksimalt tillatt biomasse var ny fra og med 1. januar 2005. Før dette tidspunktet var oppdrett begrenset både av oppdrettsvolum og biomasse, i tillegg til at lakseoppdretterne hadde en fôrkvote. I realiteten ble produksjonsvolumet begrenset av fôrkvoteordningen. Endringen til maksimalt tillatt biomasse var en regelverksforenkling, slik at det i dag bare er en bestemmelse, laksetildelingsforskriften § 15, som avgrenser selve tillatelsen. Det fremgår av § 15 at tillatelse til akvakultur av matfisk i sjøvann avgrenses til en biomasse på inntil 780 tonn, mens grensen i Troms og Finnmark er 900 tonn. Akvakulturtillatelse gitt før 1. januar 2005 avgrenset i volum, er etter dette tidspunktet avgrenset i biomasse. Hver 1 m³ tillatt volum utgjør etter dette 65 kg maksimalt tillatt biomasse, mens i Troms og Finnmark utgjør

hver 1 m³ tillatt volum 75 kg maksimalt tillatt biomasse.

Reformen med MTB-regulering ble innført i 2005, og allerede i 2007 har en del selskap opplevd at videre utvikling hindres av dagens tak på MTB. På grunn av variasjoner i sjøtemperaturen varierer også biomassen. I perioden oktober til desember er tilveksten svært høy, og følgelig blir også biomassen høy. Ettersom MTB har blitt en begrensende faktor for flere oppdrettere, opplever næringen at produksjonen må tilpasses for å unngå å overstige grensen for MTB. Som en konsekvens av dette blir ikke produksjonen tilpasset markedets svingninger, men til å utnytte de muligheter som ligger i produksjonstilpassning. Dette kan være uheldig for balansen mellom tilførsel og etterspørsel.

Forrige ordinære utlysning av nye konsesjoner var september i 2001, jf. forskrift av 17. oktober 2003 om tildeling av konsesjoner for matfiskoppdrett av laks og ørret i sjøvann. Ved siste runde ble det reutlyst 10 konsesjoner i Finnmark i 2006.

Forslagsstillerne er av den oppfatning at norsk havbruksnæring over tid har et godt potensial for videre vekst, og at det er viktig at den fremtidige vekst skjer både gjennom en økning av MTB og gjennom tildeling av nye konsesjoner. Det synes å være bred enighet i næringen om at markedsutsiktene fremover gir grunnlag for å ta unna en markedsstilpasset volumøkning. Økning i MTB bør baseres på den samlede etterspørselsveksten etter sjømat, men samtidig hensynta de handelspolitiske utfordringer som havbruksnæringen har, ettersom havbruk faller utenfor EØS-avtalen. Tildeling av nye konsesjoner må være basert på objektive kriterier og gi alle en mulighet til å søke. Imidlertid er det sentralt at alle aktører får mulighet til å vokse videre. De fleste bedrifter må øke volumet år for år for å kunne dekke inn et økende kostnadsnivå uten å svekke resultatene og for å opprettholde konkurransekraften. Utdeling av nye konsesjoner alene vil konsentrere veksten til noen få utvalgte selskap. En slik strategi, som Regjeringen har varslet, vil etter forslagsstillerne mening være urettferdig og passiv. Den fremtidige veksten i næringen må derfor komme alle til gode, fortrinnsvis gjennom en kombinasjon av økt MTB og nye konsesjoner.

På lengre sikt kan det være grunn til å oppheve ordningen med at et strengt begrenset antall konsesjoner legges ut. Veksten i næringen må på sikt være begrenset av det som er bærekraftig i et miljøperspektiv, ikke av kunstige politiske volumgrenser. At næringens vekst ikke skal være til skade for miljøet, kan ivaretas gjennom et søknadssystem, som krever forhåndstillatelse til å drive akvakultur og der hensynet til miljøet er den sentrale del av vurderingen. Virksomheten er avhengig av at lokalitetene er klarrert i tråd med laksetildelingsforskriften. Klarering kan bare gis dersom det er miljømessig forsvarlig, det er foretatt en avveining av arealinteresser, at det er gitt nødvendige tillatelser etter lov om vern mot forurensninger og om avfall, lov om matproduksjon og mattrygghet mv., lov om havner og farvann mv. og lov om vassdrag og grunnvann. Det er videre et krav om at det ikke vil være i strid med vedtatte arealplaner eller vedtatte vernevedtak.

Forslagsstillerne mener derfor det bør utredes en avvikling av konsesjonssystemet. Havbruksnæringen er konkurranseutsatt, kapitalintensiv og trenger forutsigbarhet. Mange har finansiering basert på pant i konsesjoner. Forslagsstillerne mener også at det i utredningen bør gjøres rede for betydningen en endring kan få for aktører som allerede har konsesjoner, muligheten for nyetableringer, verdiskapingen i næringen som helhet, handelspolitiske problemstillinger, samt hvordan hensynet til miljøet ivaretas gjennom en ordning med forhåndstillatelser.

FORSLAG

Forslagsstillerne vil på denne bakgrunn fremme følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen iverksette tiltak for en bærekraftig vekst i havbruksnæringen, gjennom at fremtidig vekst fordeles mellom en økning i maksimalt tillatt biomasse (MTB) og tildeling av nye konsesjoner. Samtidig bør en gradvis avvikling av konsesjonssystemet utredes.

24. april 2008